

Tietosuojavaltuutetun toimiston menettely asian käsittelyssä

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 15.3.2023 osoittamassaan kantelussa arvostellut tietosuojavaltuutetun toimiston menettelyä. Hän kertoo kantelussaan lähettäneensä tietosuojavaltuutetun toimistoon 6.8.2020 pyynnön rekisteröidyn oikeuksia koskevan määräyksen antamiseksi. Kantelun mukaan asia on edelleen esiselvitysvaiheessa, eikä kantelija ole saanut vastauksia tiedusteluihinsa asian käsittelyvaiheesta eikä pyyntöönsä antaa arvio päätöksen antamisajankohdasta.

Kantelussa todetaan asian olleen oikeuskanslerinvirastossa käsiteltävänä jo aiemmin ja asian käsittelyn todetun jo 6.4.2022 annetussa ratkaisussa aiheettomasti viivästyneen.

SELVITYS

Tietosuojavaltuutetun toimisto on 29.8.2023 antanut siltä pyytämäni selvityksen.

VASTINE

Kantelija ei ole käyttänyt hänelle varattua tilaisuutta vastineen antamiseen hankitusta selvityksestä.

RATKAISU

Sovellettavat säännökset

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Hallintolain (434/2003) 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Hallintolakia koskevan hallituksen esityksen ([HE 72/2002 vp](#)) perustelujen mukaan (s. 57) palveluperiaate ja viranomaisen tehtävien tuloksellinen hoitaminen merkitsevät sitä, että asiointi tulisi voida tapahtua sekä hallinnossa asioivan että viranomaisen kannalta mahdollisimman nopeasti, joustavasti ja yksinkertaisesti sekä kustannuksia säästäen. Perustelujen mukaan (s. 73) hyvään hallintoon on katsottu kuuluvan, että asiat tulee käsitellä asian laatu ja siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa.

Asian käsittelyn vaatimaan aikaan saattavat mainitun hallituksen esityksen perustelujen mukaan (s. 75) vaikuttaa asian erityislaatu ja sen merkitys asianosaisen oikeusaseman kannalta. Toisinaan asia saattaa olla senlaatuinen, että ratkaisun tekemiseksi joudutaan hankkimaan laaja-alaisia selvityksiä sekä arvioimaan niiden merkitystä asian lopputuloksen kannalta eri näkökulmista. Vaikka käsittelyaika tällöin saattaakin pitkittyä, sitä ei voida pitää säännöksessä tarkoitettuna aiheettomana viivästymisenä. Käsittelyssä tulisi kiinnittää huomiota myös asian merkitykseen asianosaisen oikeusaseman kannalta. Mitä suurempi merkitys ratkaisun lopputuloksella on asianosaisen jokapäiväisen elämän kannalta, sitä ripeämpään käsittelyyn asiassa tulisi pyrkiä.

Edellä mainitun hallituksen esityksen perusteluissa todetaan käsittelyaika-arvion antamisesta, että arvion paikkansapitävyydeltä ei voida vaatia ehdotonta luotettavuutta. Asian monimutkaisuus ja käsittelyn aikana mahdollisesti tapahtuvat olosuhteiden muutokset saattavat hidastaa käsittelyä (s. 75).

Asiassa saatu selvitys

Tietosuojavaltuutetun toimiston selvityksen mukaan asia on tullut vireille toimistossa 6.8.2020. Asiassa on kyse yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan mukaisesta oikeudesta saada tieto poistetuksi rekisterinpitäjän ylläpitämistä rekistereistä.

Selvityksen mukaan asia on jaettu sen nykyiselle esittelijälle 10.2.2022. Henkilövaihdosten ja toimiston asianhallintajärjestelmän puutteiden vuoksi nykyisen esittelijän tietoon ei ole tullut, että asia on ollut jo siinä vaiheessa oikeuskanslerinvirastossa käsiteltävänä kanteluna. Myöskään asiassa 6.4.2022 antamani päätös ei samasta syystä ole ollut esittelijän tiedossa.

Asian käsittelyn viivästyminen edelleen asiasta jo antamani kanteluratkaisun jälkeen on selvityksen mukaan vaikuttanut asian rajat ylittävä luonne eli oikean rekisterinpitäjän toimipaikan ja siten myös toimivaltaisen valvontaviranomaisen selvittäminen. Tietosuojavaltuutetun toimisto on 17.3.2023 päivätyllä esiselvityspyynnöllä tiedustellut rekisterinpitäjältä, miten se tulkitsee rekisterinpitäjyyttä asiassa. Tietosuojavaltuutetun toimisto on siirtänyt asian IMI-järjestelmään johtavan valvontaviranomaisen selvittämistä varten Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeistuksen perusteella. Alankomaiden tietosuojaviranomainen ei ole toimittanut asiassa tietosuojavaltuutetun toimistolle vastausta syksyllä 2023 sen asettamaan määräaikaan mennessä.

Tietosuojavaltuutetun toimisto on 16.2.2024 sähköpostitse vastannut oikeuskanslerinvirastosta asiasta esitettyyn lisätiedusteluun. Vastauksen mukaan Alankomaat on katsonut, että se on johtava valvontaviranomainen asiassa vasta heinäkuusta 2023 alkaen, eikä ole ottanut kantelijan asiassa johtavan valvontaviranomaisen roolia. Tietosuojavaltuutetun toimisto on pyytänyt marraskuussa 2023 lisäperusteluja Alankomaiden näkemykselle mutta ei ole niitä saanut. Tietosuojavaltuutetun toimiston vastauksen mukaan asiaa tullaan selvittämään vielä rekisterinpitäjän kanssa uudella selvityspyynnöllä. Tavoitteena on antaa asiassa ratkaisu kahden kuukauden kuluessa.

Käsittelyaikatiedusteluihin vastaamisen ja käsittelyaika-arvion antamisen osalta tietosuojavaltuutetun toimiston selvityksessä todetaan, että tietosuojavaltuutetun toimisto ei ole vastannut kaikkiin kantelijan käsittelyaikatiedusteluihin. Vastaamatta jättäminen on johtunut sekä inhimillisistä virheistä että asian esittelijän suuresta työmäärästä. Esittelijä on vastannut kantelijan alkuvuonna 2023 esittämiin käsittelyaikatiedusteluihin 16.3.2023 heti laiminlyönnin havaittuaan ja pahoitellut kantelijalle tilannetta.

Tietosuojavaltuutetun toimiston asiassa 29.8.2023 antaman selvityksen mukaan toimiston käytössä ollut asianhallintajärjestelmää oltiin korvaamassa loppuvuoden 2023 aikana uudella oikeushallinnon toimialalla laajasti käytössä olevalla asianhallintajärjestelmällä. Uuden asianhallintajärjestelmän toiminnallisuudet tulevat selvityksen mukaan helpottamaan mahdollisuutta seurata ja hallita toimistossa vireille saatettuja asioita.

Arviointi

Totesin kantelussa tarkoitetun asian käsittelystä 6.4.2022 antamassani päätöksessä ([OKV/1025/10/2021](#)), että asian käsittelyaika tietosuojavaltuutetun toimistossa oli jo siihen mennessä ollut pitkä ja asian käsittely arvioni mukaan aiheettomasti viivästynyt. Kiinnitin tietosuojavaltuutetun toimiston huomiota perustuslain ja hallintolain säännöksiin asian käsittelystä ilman aiheetonta viivytystä.

Tietosuojavaltuutetun toimisto on nyt selvityksessään kertonut asian käsittelytoimista ratkaisuni antamisen jälkeen. Asian käsittelyn viivästymiseen edelleen on selvityksen mukaan vaikuttanut oikean rekisterinpitäjän toimipaikan ja siten toimivaltaisen valvontaviranomaisen selvittäminen. Saadun selvityksen mukaan asian selvittely on edelleen kesken, mutta siihen tullaan antamaan ratkaisu kevään 2024 aikana.

Vaikka asian käsittelyn viivästymiseen on selvityksen mukaan vaikuttanut sen kansainvälinen luonne ja useat selvittelytoimet ulkomaisen viranomaisen kanssa, on asian kokonaiskäsittelyaika muodostunut arvioni mukaan kuitenkin kohtuuttoman pitkäksi. Asian uuden esittelijän tietoon ei saadun selvityksen mukaan ole aluksi edes tullut asian käsittelyn viivästymisestä jo antamani ratkaisu.

Kantelija on tiedustellut asian käsittelyn etenemistä useaan kertaan ja pyytänyt arviota päätöksen antamisajankohdasta. Saadun selvityksen mukaan hänelle on vastattu osaan tiedusteluista. Osaan tiedusteluista vastaus on jätetty antamatta. Selvityksen mukaan vastaamatta jättäminen on johtunut sekä asian käsittelyssä tehdyistä virheistä että asian esittelijän suuresta työmäärästä.

Arvioni mukaan tietosuojavaltuutetun toimisto ei ole asiassa esiin tulleen perusteella järjestänyt asiointia ja asian käsittelyä toimistossa hallintolain mukaisesti siten, että hallinnossa asioiva saisi asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voisi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Tietosuojavaltuutetun toimisto ei ole myöskään hallintolain edellyttämällä tavalla vastaanottanut kantelijan esittämiin kaikkiin tiedusteluihin asian käsittelyn etenemisestä ja pyyntöihin saada arvio päätöksen antamisajankohdasta.

Saadun selvityksen mukaan tietosuojavaltuutetun toimiston käyttöön saaman uuden asianhallintajärjestelmän toiminnallisuudet tulevat helpottamaan mahdollisuutta seurata ja hallita toimistossa vireille saatettuja asioita.

Toimenpiteet

Kiinnitän tietosuojavaltuutetun toimiston huomiota hallintolain säännöksiin asioinnin ja asian käsittelyn järjestämisestä, käsittelyn etenemistä ja päätöksen antamisajankohtaa koskeviin tiedusteluihin vastaamisesta sekä asian viivytyksettömästä käsittelystä.

Pyydän tietosuojavaltuutetun toimistoa ilmoittamaan minulle, kun kantelijan asian käsittely on päättynyt ja toimittamaan samalla tiedokseni asiassa annetun ratkaisun.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama